

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 74

Diyarbakır Milletvekili Mahmut Altunakar'ın, 8.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirtö ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 9 ve 31 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ile Balıkesir Milletvekili İsmail Dayı ve Ankara Milletvekili Hazım Kutay'ın Biranın Alkollü İçkilerden Sayılması, Her Türü Alkollü ve İspirtolu İçki Reklamlarının TRT Kurumunca Yasaklanması Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (2/71, 2/88)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

8.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirtö ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 ve 31 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Mahmut Altunakar
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Malumları olduğu üzere, ülkemizde senelerden beri biranın alkollü içki olup olmadığı tartışması yapılmıştır. Oysa ki bugün bilimsel araştırmalar sonucunda biranın alkollü içkiler kategorisinde yer aldığı tartışmasız herkes tarafından kabul edilmektedir.

Yürürlükte bulunan 4250 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında «Şarap ve bira satmak isteyenler bir beyanname ile satış yerlerini İnhisarlar idaresine bildirirler» hükmü yer almaktadır. Bu hüküm biranın kahvehane, büfe, kantin ve hemen hemen her yerde serbestçe satılması keyfiyetini doğurmuş hatta okulların ananevi günlerinde bira başta gelen ikram haline gelmiş ve böylece gençlik Devletin tekelindeki radyo ve televizyon reklamları yolu ile de maalesef alkolizme doğru adeta sevk ve teşvik edilmiştir. Böylece başlangıçta bu yollardan alkol topluma alıştırılmaktadır.

Teklifin birinci maddesi ile yeniden düzenlenen mezkûr kanunun 19 uncu maddesi ile bira ve şarap için de bildirme rejimi yerine diğer içkilere uygulanan ruhsat rejimi getirilmiş ve bira dahil her türlü ispiro ve ispirotolu içkilerin gençlik, birlik ve teşekküllerinde satılması yasaklanmıştır. Ayrıca mezkûr bu içkilerin radyo ve televizyonda reklamlarının yapılamayacağı açıkça vurgulanmıştır.

Anayasamızın 58 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri almak zorunluluğundadır. Toplumumuzda önemli bir yer işgal eden ve geleceğimizin teminatı olan gençlerimizi alkolizm tehlikesinden vikaye edebilmek ve sağlıklı gençler yetiştirebilmek için Devlet olarak bazı tedbirler almamız Anayasamızın emri olduğuna göre bu teklif bira dahil her türlü ispiro ve ispirotolu içkilerin tüketimini artırıcı fiilleri önlemeye matuftur.

Teklifin ikinci maddesiyle 4250 sayılı Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek her türlü ispiro ve ispirotolu içkileri ruhsat almadan satanlara bugün için uygulanan 1 - 5 TL. arasındaki para cezası her ne kadar 21.1.1983 tarih ve 2790 sayılı Kanun ile 60 misline çıkarılmışsa da bu ceza ruhsatsız satış yapanları caydırmaya kâfi gelmemektedir. Bu madde ile de ceza miktarı artırılmıştır.

Bira ve şarap satış şartları geçici madde ile yeniden düzenlenmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Biranın Alkollü İçkilerden Sayılması, Her Türlü Alkollü ve İspirtolu İçki Reklamlarının TRT Kurumunca Yasaklanması Hakkında Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

14 . 5 . 1984

İsmail Dayı

Balıkesir Milletvekili

Hazım Kutay

Ankara Milletvekili

GEREKÇE

1. Anayasamızın 58 inci maddesinin 2 nci paragrafı : «Devlet gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan korumak için gerekli tedbirleri alır» demektedir.

Yukarıda ifade edilen «kötü alışkanlıkların» ilk basamağının bira olduğu tıp otoriteleri ve ilim adamlarının ifadeleri ile sabittir.

2. TRT'de bira reklamı vatandaşların bilhassa gençlerin hatta çocukların bira kullanmasını teşvik edici rol oynamaktadır.

Anayasanın hükmü doğrultusunda gençliği ve geniş manada vatandaşları koruma hususunda Devlet adına tedbir alması gereken müesseselerin başında TRT gelmektedir.

TRT Kurumu Kanununun 5 inci maddesi (e), (f) ve (h) fıkraları yayınların millî eğitim temel ilke ve amaçlarına uygun olacağını ve toplumun beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer verilmemesini amirdir.

Bu itibarla TRT'de bira reklamı Anayasanın 58 inci maddesine ve TRT'nin hizmet, görev ve esasına ters düşmektedir.

3. Gülhane Askerî Tıp Akademisi, Ankara ve Hacettepe Tıp fakültelerinden 106 öğretim üyesinin imzalarıyla Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğine, Başbakanlığa, İçişleri, Millî Eğitim, Sağlık ve Sosyal Yardım bakanlıkları ile TRT Genel Müdürlüğüne gönderilen raporda :

«Alkolizm bütün dünyada en önemli sağlık sorunlarından biridir. 1982 Mayıs ayında Cenevre'de toplanacak olan Dünya Sağlık Assamblesinde «Teknik tartışma» konusu olarak seçilen alkolizm sorununa karşı yalnız gelişmiş ülkelerde değil, gelişmekte olan ülkelerde de etkin önlemler alınması zorunludur. Alkolizm, bireyi bedensel ve ruhsal yönden çokkerten ağır bir hastalık olduğu gibi, aileleri yıkan, mutsuzluklara ve büyük işgücü kaybına yol açan, trafik kazalarının en başta gelen nedenleri arasında bulunan bir toplum ve sağlık sorunudur.

«Gençleri alkolizme götüren yolun önemli bir başlangıç noktası serbest bira satışı ve reklamlarıdır. Henüz lise çağında birçok genç, birayı alkollü içki görmeyen bir yasal uygulama ortamında, okul çevrelerine yakın birahaneleri doldurmaktadırlar. Alkoliklerin tedavisinde de alkoliği aldatan ve tedaviyi aksatan içki bira-
dır. Gençlere alkol kapısını ilk açan birçoklarını alkole alıştıran; toplumsal yönden ülkemizde alkolizmin artmasında önemli katkısı olan ve bilimsel yönden alkollü bir içki olduğu kuşkusuz bulunmayan biranın :

«(a) Yasal olarak da alkollü içki sayılması,

(b) Pazarlama ve satış koşullarının diğer alkollü içkilerle bir tutulması,

- (c) İçkili lokantalarda 18 yaşından küçüklere verilmemesi,
(d) Devlet Radyo ve Televizyonunda reklamının yasaklanması,
(e) Gerekli görülebilecek başka idari önlemlerin ivedilikle ele alınarak etkin uygulamaya geçilmesi dile-
şimimizi saygılarımızla sunarız.»

4. 31 Mart 1984 günü Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanının himayesinde yapılan bir bilimsel pa-
nelden sonra 3.4.1984 tarihli ve (Onbir) profesörün imzası ile neşredilen ekli raporda biranın alkollü içki
olduğu ve alkolizmin teşekkülünde mühim rol oynadığı ifade edilmektedir.

5. 3.4.1984 tarihli mezkûr raporda :

«Alkolizm bir toplumu tehdit eden en önemli sosyal afetlerden biridir.

Alkolizm alkol bağımlılığının ileri aşamasıdır...

Kesin bir bilimsel gerçektir ki, alkol bağımlılığı (iptila) vücuda giren alkolün miktarı ile değil, onun
sürekli alınması ile az ya da çok sürekli olan alışkanlığı (itiyat) sonucu, teessüs eder...

İçki pazarlama kampanyalarının amacı tüketicide alışkanlık (itiyat) meydana getirmektir. Aksini iddia
etmek gerçeği hiçe saymaktır. Bir defa alışkanlık yerleştikten sonra sert içki - hafif içki ayrımının hiç-
bir anlamı kalmaz, içicinin günlük alkol dozunu artırmasını önleyebilecek hiçbir engel mevcut değildir.

Biz ruh hekimlerinin hiçbir zaman makul ve makbul sayamayacağımız bazı bilinmeyen nedenlerle, alkol-
lü içki olan bira, mevzuatımızdaki (alkollü içki) tanımının kapsamı dışına çıkarılması ve bunu takip eden
yıllarda toplumumuzun içki kültüründe vahim saydığımız değişmeler başlamıştır.

Beş - on yıl içinde, bira servisi yapılan fıçılı - fıçısız meyhanelerin sayısı katlanarak artmıştır. Bira servisi
meyhanelerden, birahanelerden bulvar kahvelerine, köftecilere, dönerci ve sandöviççilere yayılmış kaldırımlara,
sokak aralarına yayılmıştır. Genç kuşağın toplandığı disko, pub, hatta pastanelerde bile bira servisi yanın-
da damıtık içkili karışımlar içilir olmuştur. Onaltı - onyediy yaşında çocuklarımız bakkal dükkânları önünde
grup halinde bira şişelerini gazoz içer gibi boşaltıp, kırmızı bir yüzle itişip - kakışır halde görülmeye başlan-
mıştır. (Susadığı için), (serinlemek için) gibi nedenlerle, Türk toplumunda pek görülmeyen bir şey, gündüz
alkol alma âdeti yaygınlaşmaya başlamıştır. Kısacası toplumumuz (alkolle yüz - göz olma) yoluna hızla
girmiştir.

Bira tüketimindeki görülen artışın yanısıra, bakkal dükkânlarının raflarında cin şişeleri gittikçe daha
çok göze çarpar olmuştur. En sert içkilerin adjuvanı olan (tonik) satışları katlanarak artmaya başlamıştır.

Bira reklamları gittikçe daha saldırgan ve genç kesimi hedef tutar hale gelmiştir.

Bu reklamlar stadyumların tribün önlerine, futbolcuların göğüslerine, spor salonlarından ekranlara ve
spor bültenlerinden on milyonlarca Türk gencinin gözlerine, kulaklarına, beynine tırmanır olmuştur.

Kitle iletişimi ortamında reklam kampanyalarının hedefi Türk sofrasından suyu kovarak onun yerine geç-
mek, hatta Türk kadınının kabul günlerinde çay tepsisinden çayı kovarak kadını da pençesine almaktır.

Reklam kampanyalarının amacı pazar meydana getirmek, yani milyonlara varan bir alışkanlıklar kitlesi
oluşturmaktır; bunu en özendirici biçimde yapmaktadır.

Bira içinde şerbetçiotu olduğundan değil, alkollü içki olduğu için alışkanlık meydana getirir, aksini söy-
leyen doğru söylememiş olur. Bira hafif içkidir, alkollü azdır demek de vahim bir yanılığın pekiştirmekten
öteye gitmez. Bira likör kadehi ile içilmez, bardakla, şişe ile hatta (Arjantin) denilen devasa bardaklarla içi-
ilir. Bir süre sonra (hamallik) etmemek için içine votka, cin gibi damıtık içkiler katılarak içilir. Alkolizme gi-
den yolu engellemek kimsenin elinde değildir, asıl önlem alışkanlık meydana getirmemektir.

Biz ruh hekimlerinde en anlaşılmaz ve kaygı uyandırıcı olan gözlem : Varlığını reklam gelirlerinden ön-
ce, Devletin bütçesine, bir başka deyişle vergi mükellefinin kısacası milletin maddî katkısına borçlu olan TRT'
nin, bu doludizgin reklam kampanyalarına katılması aracı olmasıdır. TV reklamlarının etki gücü, başka hiç-
bir araçla kıyaslanmayacak kadar büyüktür. Gençliğimizi ve Türk toplumunun geleceğini tehdit eden teh-
like de Devlet Radyo ve Televizyon Kurumunun katkısı ile akıl almaz boyutlara varma yolundadır. Zira bu
katkılarının Türk Devletine onbeş yirmi yıl sonra çıkaracağı fatura, hiçbir reklam gelirinin kapatamayacağı öl-
çüde korkunç olacaktır.

Biz, aşağıda imzası olan ruh hekimleri gözlemlerinden kaynaklanan kanı ve kaygılarımızı dile getirirker aşağıdaki önerilerimizi de ilgililerin dikkatine sunmayı ödev bildik :

- a) Bira hakkındaki, hilafı hakikat «alkollü içki» tanımını kaldırılmalı ve gerçekten alkollü içki olan bir öteki içkiler için geçerli olan yasal kayıtlara yeniden bağlanmalıdır.
- b) Devlet yayın organları, en başta TRT olmak üzere, (bira ve tonik dahil) her türlü alkollü içki vey. içki adjuvanı reklamına (Ramazandan Ramazana değil, bir defada ve kesin olarak) son verilmelidir.
- c) Velev firma ve kulüp adı olarak, spor temasları vesilesiyle, stadyumlarda ve spor salonlarında, pisin lerde içki reklamına ve bunların TV, film ve fotoğrafla yayınlanmasına (kesin ve sürekli olarak son verilme lidir.)

Esasen bu önlemleri almak, gençliği ve ulusu alkolizm belasından korumak Devletin Anayasal görevidir. Alkolizm konusunda uzman kişiler olarak bilimsel ve meslekî kanılarımızı belirten ve toplumumuzun gele ceğiyle ilgili kaygımızı dile getiren bu açıklamayı yürütme ve yasama organları ile Devletimizin dikkatin en derin saygılarla arz ederiz.»

6. İlmî istatistiklere göre alkoliklerin % 80'ni alkollü içki alışkanlığına 15 yaşından küçük iken, evle rinde veya misafir buldukları yerlerde bira ile başlamışlardır.

7. Tarihin hiçbir döneminde tabii ve patolojik afetler de dahil hiçbir felaket insanlığı günümüzdeki alk ve uyuşturucu salgını kadar tehdit eden bir sorun haline gelmemiştir.

8. Bira alkolizmin masum gösterilen kanlı oltasıdır.

9. Alkollü içkiler ve uyuşturucu maddeler, insanlığın ve ülkemizin en büyük israf konusudur.

10. Dünya yüzünde hiçbir hukuk ve hiçbir mantık, bir başkasının hayatına zarar verecek, para kazan mayı meşru ve ahlakî sayamaz.

11. Alkolizm afetinin Türkiye açısından arz ettiği tehlike ise, diğer ülkelere nazaran daha korkunç bo yutlara doğru hızla tırmanmasından ileri gelmektedir. Avrupa Ortak Pazar (AET) ülkeleri içinde (1955 - 1975) 20 senelik devrede alkollü içki sarfiyatında % 276 artışla Hollanda birinci sırada yer alırken, Türkiye'de son 10 yıl içinde (1970 - 1980) alkollü içki sarfiyatı % 350 artmıştır.

1. 15 sene öncesine kadar dünya tıp lirketatüründe «Alkollü içkiye karşı bağışıklığı olan ülke» ismi ile anılan Türkiye: biranın alkollü içki sayılması ile alkollü içki sarfiyatı dünya standartlarının üstünde, hattı misli ile artarak bir çığ gibi büyümektedir.

Alkollü içki sarfiyatına bağli olarak uyuşturucu madde sarfiyatının da % 350 artışı basit bir tesadüü değildir.

13. Her sosyal meselede olduğu gibi, alkolizm de aslı ve tali bazı sebeplere istinat eder. Her sosyal me selede olduğu gibi alkolizmde gözle görülen bir temel sebep vardır ve bu afetin olağanüstü artışındaki sebep de biradır.

14. 1969 senesinde bira imalinin özel sektöre de tanınması ve bilhassa Danıştayın 1974 senesinde verdiği bir kararla birayı alkolsüz içki statüsüne tabi tutulması, radyo, basın ve televizyonda bira reklamlarının ala bildiğine yapılmış olması, alkolizmin tehlikeli boyutlara ulaşmasında en büyük etken olmuştur.

15. Gençliğin ve gelecek nesillerin beden ve ruh sağlığını, millî, ahlakî, aileyi ve toplumu, iktisadî ve millî savunma gücümüzü büyük ölçüde tehdit eden, aynı zamanda dış düşmanların soğuk savaş silahı ola rak kullandıkları alkolizm karşısında ilgisiz kalmak alkolizm afetinden daha korkunç bir felakettir.

Neticeci Talep

Alkolizmin itici gücü olan «bira» ile ilgili mevzuat değiştirilmediği ve gereken tedbirler alınmadığı takdir de, bu artış hızı ile yakın bir gelecekte Türkiye dünyanın en kalabalık alkolik, narkotik, sakat, geri zekâli ve fahişeler ülkesi haline geleceği ilim adamlarının görüşleridir.

Bu netice ise Türk milletinin mevcudiyetine düşman emperyalist kuvvetlerin emelidir. Zaten meselenin te melinde de nesillerimizi çürütmek isteyen ince, sinsî ve son derece planlı düşman tehditleri bulunmaktadır. Yüksek malumlarımız olduğu üzere bugün savaşlar sadece cephede olmamakta; milletler türlü yollarla içten çökertilmektedir. Bira da bu yollardan biridir. Mesele son derece vahimdir. Bu bakımdan alkolizmde ilk ba-

samak bira reklamlarının ışıklı reklam, pano reklamı, gazete reklam ve ilanı, slayt göstericisi, bez afiş, video, sinema televizyon filmi, radyo veya televizyon spotu veya herhangi bir surette yapılmasının yasaklanmasında mutlak zaruret vardır.

Herkes ve bilhassa Türk milletinin temsilcileri olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine büyük görevler düştüğü inancı ile yukarıdaki gerekçelere ve ekli raporlara dayanarak verdiğim kanun teklifinin gereğini saygılarımla arz ederim.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 2/71, 2/88

Karar No. : 22

28 . 5 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«Diyarbakır Milletvekili Mahmut Altunakar'ın, 18.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisi Kanununun 19 ve 31 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» bakanlık temsilcilerinin ve teklif sahibinin de katılımıyla Komisyonumuzun 9.5.1984 tarihli 18 inci birleşiminde incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelere geçilmesi kabul edilmiş ve maddelerin düzenlenmesi için üç kişilik bir alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Kurulan alt komisyon teklifi, aynı konuyla ilgili olarak Komisyonumuza 17.5.1984 tarihinde havale edilen «Balıkesir Milletvekili İsmail Dayı ve Ankara Milletvekili Hazım Kutay'ın, Biranın Alkollü İçkilerden Sayılması, Her Türlü Alkollü ve İspirtolu İçki Reklamlarının TRT Kurumunca Yasaklanması Hakkında Kanun Teklifi» ile birleştirerek ve Mahmut Altunakar'ın teklifini esas alarak görüşmüş ve raporunu Komisyon Başkanlığına sunmuştur.

Sözü edilen her iki teklif ve alt komisyonun raporu ilgili bakanlık, özel teşebbüs temsilcileri ve Yeşilaydan bir temsilci ile teklif sahiplerinin de katılımıyla Komisyonumuzun 23.5.1984 tarihli 20 nci birleşiminde incelenip görüşülmüştür.

1. Teklifin 1 inci maddesiyle değiştirilen 4250 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi Tekel İdaresinden alınacak bayilik ruhsatını düzenlemektedir. Tekel İdaresinin kendi üretmediği konuda ruhsat veremeyeceği, verilebile bile Kanunla amaçlanan sonuca varılamayacağı düşünülmüş ve maddenin birinci fıkrası Kanundaki şekliyle muhafaza edilerek düzenleme ikinci fıkrada yapılmıştır. Ayrıca 2559 sayılı Kanuna atıfta bulunularak maddeye açıklık getirilmiş, ruhsat verilemeyecek yerlerin kapsamı da genişletilmiştir.

2. Teklifin 2 nci maddesindeki ceza, konunun önemi göz önüne alınarak artırılmıştır.

3. Teklifin geçici maddesi 1 inci maddede yapılan düzenlemeye paralel olarak değiştirilmiştir.

4. Teklifin 3 ve 4 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dizdaroğlu
Antalya
(Muhalefim.)

Başkanvekili
Ahmet İlhami Kösem
Malatya

Sözcü
Mustafa Uğur Ener
Kütahya

Üye
Coşkun Bayram
Adana
(Çekimserim)

Üye
İbrahim Taşdemir
Ağrı
(Çekimserim)

Üye
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Üye
Ali Ayhan Çetin
Çorum

Üye
Özgür Barutçu
Diyarbakır
(Muhalifim.)

Üye
Sabahattin Eryurt
Erzurum

Üye
Akif Kocaman
Gümüşhane

Üye
Mehmet Sait Erol
Hakkâri
(Muhalifim.)

Üye
Mehmet Onur
Kahramanmaraş
(İmzada bulunamadı.)

Üye
İlhan Dinçel
Malatya

Üye
İhsan Nuri Topkaya
Ordu

Üye
Hasan Altay
Samsun

Üye
Nejdet Naci Mimaroglu
Siirt
(İmzada bulunamadı)

Üye
Salih Alcan
Tekirdağ
(İmzada bulunamadı)

Üye
Mehmet Bağçeci
Yozgat
(İmzada bulunamadı)

Üye
Selahattin Taflıoğlu
Yozgat

MUHALEFET ŞERHİ

1. Sunulan Tekliflerde Yasa ile düzenlenmesi istenilen yasaklama ve yeni düzenlemelerin, Reklamla ilgili bölümü TRT Yönetim Kurulunca diğer yasaklama ve düzenlemelerde İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Yönetmelikte sağlanmış olduğundan,

2. Teklifin yasallaşması halinde arpa ve şerbesçi otu üretiminde bozulacak denge sonucunda büyük bir çiftçi kesimi mağdur edileceğinden ve bira sanayinin iş gücü istihdamı da dahil olmak üzere, iktisadî yünden ülkemize fayda yerine zarar getireceği muhakkak olduğundan,

3. Teklifin yasallaşması halinde, Turizm İşletme belgesi bulunmayan binlerce Turistik Tesisler, plaj, bahçe ve benzeri yerlerde özellikle Ecnebi Turistlerin soğuk bira içmeleri önlenmiş bulunacağından ve bunun sonucu olarak da geçen yıllara göre bu yıl ulaşılan Turizmdeki müsbet gelişme, önümüzdeki yıl gerileme göstereceğinden,

4. Bugünkü Liberal ekonomi düzenimizde her türlü yabancı sigara ve alkollü içkinin ithali mümkün bulunmakla, ülkemizde üretilen ve yüzde yüzüyle yerli malı bulunan bira konusundaki istenilen yeni düzenlemeler bu günkü ekonomik sistemimizle bağdaşmadığından,

5. Esasen bugünkü mevzuatımıza göre de 18 yaşından küçüklerin yanında velisi olmadan kahvehane ve benzeri yerlere girmeleri ve kendilerine içki satışı yasak olduğundan, okul ve spor salonları ve alanları gibi yerlerde de biranın satımı ve içimi mevcut mevzuata göre yasaklama bildiğinden,

Reklam ve şaraba ilişkin yasaklama ve yeni düzenlemeler hariç olmak kaydıyla biraya ilişkin yasaklama ve yeni düzenlemeye karşıyım.

23 . 5 . 1984
Ali Dizdaroğlu
Antalya Milletvekili
Adalet Komisyonu Başkanı

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 2/71-2/88

Karar No. : 25

7 . 6 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır Milletvekili Mahmut Altunakar'ın «8.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 ve 31 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi» ile Balıkesir Milletvekili İsmail Dayı ve Ankara Milletvekili Hazım Kutay'ın, «Biranın Alkollü İçkilerden Sayılması, Her türlü Alkollü ve İspirtolu İçki Reklamlarının TRT Kurumunca Yasaklanması Hakkında Kanun Teklifi» ile, ön havalesi uyarınca hazırlanan Adalet Komisyonu Metni Komisyonumuzun 6.6.1984 tarihli 31 inci birleşiminde teklif sahiplerinin ve Hükümet temsilcilerinin de katılmalarıyla görüşüldü.

Bilindiği gibi, yürürlükte bulunan 4250 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında «Şarap ve bira satmak isteyenler bir beyanname ile satış yerlerini bildirirler» hükmü yer almaktadır. Bu hüküm biranın kahvehane, büfe, kantin ve hemen hemen her yerde serbestçe satılması keyfiyetini doğurmuş, hatta okulların ananevi günlerinde bira başta gelen ikram haline gelmiş ve böylece gençlik Devletin tekelindeki radyo ve televizyon yolu ile de maalesef alkolizme doğru âdeta sevk ve teşvik edilmiştir.

Sağlık uzmanlarının raporlarına göre; Alkolizm bütün dünyada en önemli sağlık sorunlarından biridir. Alkolizm bireyi bedensel ve ruhsat yönden çökerten ağır bir hastalık olduğu gibi, aileleri yıkan, mutsuzluklara ve büyük iş gücü kaybına yol açan, trafik kazalarının en başta gelen nedenleri arasında bulunan bir toplum ve sağlık sorunudur. Son yıllarda bilhassa gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde büyük tehlike arz eden bu sorunun halli için Dünya Sağlık Kuruluşları çareler aramaktadırlar.

Anayasamızın 58 inci maddesi ile gençlerin alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden ve her türlü kötü alışkanlıklardan korunması Devletin başta gelen vazifeleri arasında sayılmıştır.

Adı geçen teklifler ile, 4250 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi yeniden düzenlenerek, bira ve şarap için de beyanname ile bildirme yerine diğer içkilere uygulanan ruhsat esası getirilmiş ve bira dahil her türlü ispiroto ve ispiroto içkilerin öğrenci yurtları, spor kulüpleri, her türlü öğretim ve eğitim kurumları, kahvehane, kiraathane, pastahane, bezik ve briç salonlarında satışı yasaklanmıştır. Söz konusu içkilerin radyo ve televizyonda reklamlarının yapılamayacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, kanuna aykırı hareket edenler için para cezalarını artırıcı yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Teklif üzerinde Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde ve teklif sahiplerinin yaptıkları açıklamalarda; biranın her yerde kolayca satılması ile gençliğin tehlikeli bir biçimde alkole alıştırıldığı, bu durumu önlemek için hazırladıkları teklif ile, biranın alkollü içki sayılarak bira satışının ruhsata bağlanması, satışının kontrol altına alınarak gençliğin alkolizm tehlikesi karşısında korunmasının amaçlandığını belirtmişlerdir. Görüşmelerde bira reklamlarının çok küçük yaşta çocukları bile etkilediği bu nedenle teklifin çok yerinde olduğu üzerindeki görüşler çoğunlukla benimsenmiştir. Ancak, bira satışının ruhsata bağlanması ile bira ve yan sanayii üzerinde olumsuz etkileri olacağı, buralarda çalışan işçilerin işsiz kalabileceği, arpa ve şerbetçiotu üreticilerinin ekonomik yönden güçsüz duruma düşürülecekleri gibi endişeleri de dile getirmişlerdir. Bu görüşmelerden sonra teklifin tümü benimsenmiş, Adalet Komisyonu metni esas alınarak maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Adalet Komisyonu metninin çerçeve 1 inci maddesine bağlı olarak değiştirilen 19 uncu maddenin birinci fıkrası «İspirto ile bira ve şarap dahil her çeşit ispiroto içki satmak isteyenler inhisarlar idaresinden ruhsat almaya mecburdurlar.» şeklinde değiştirilmiş, aynı maddenin 2 nci fıkrasındaki «Şarap ve bira satmak isteyenler bir beyanname ile satış yerlerinin inhisarlar idaresine bildirmeye ve ayrıca» ibaresinin yerine «Açık olarak satanlar» ibaresi konularak madde yeniden düzenlenmiştir.

Adalet Komisyonu metninin çerçeve ikinci maddesi ile değiştirilen adigeçen kanunun 31 inci maddesinin aslında tamamen değiştirilmiş ve tek fıkra haline getirilmiş olmasına rağmen, maddenin 1 inci fıkrasının de-

ğışıklığı şeklinde yazılmış olduğu tespit edildiğinden, çerçeve 2 nci madde metni yeniden düzenlenmiştir. Diğer yandan değiştirilen 31 inci maddede yer alan «veya beyanname vermeden» ibaresi 1 inci maddeye paralel olarak metinden çıkarılmış, ayrıca 500 bin liralık para cezası fazla görüldüğünden bu miktar 250 bin liraya indirilmiş, madde numaralandırılmak suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Adalet Komisyonu metninin Geçici Maddesindeki «Kanunun 19 uncu Maddesinin İkinci Fıkrasına göre» ibaresi «Kanunun 19 uncu maddesine göre» şeklinde, «Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde beyanname vermeye ve ruhsat almaya mecburdurlar» ibaresi «Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz ay içinde ruhsat almaya mecburdurlar» şeklinde değiştirilmiştir.

Adalet Komisyonu metninin 3 üncü ve 4 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Metin Emiroğlu</i> Malatya	Başkanvekili <i>Aycan Çakıroğulları</i> Denizli	Sözcü <i>Alaattin Fırat</i> Muş
Kâtip Üye <i>Kadir Demir</i> Konya	<i>Ahmet Akgün Albayrak</i> Adana	<i>Mehmet Deliceoğlu</i> Adıyaman
<i>Aydın Güven Gürkan</i> Antalya İmzada bulunamadı	<i>Nabi Sabuncu</i> Aydın	<i>M. Fenni İslimyeli</i> Balıkesir İmzada bulunamadı
<i>Ahmet Şamil Kazokoğlu</i> Bolu	<i>N. Oğuzhan Artukoğlu</i> Burdur	<i>İlhan Aşkın</i> Bursa
<i>Onural Şeref Bozkurt</i> Çanakkale İmzada bulunamadı	<i>Ünal Akkaya</i> Çorum	<i>Mustafa Kâni Bürke</i> Denizli İmzada bulunamadı
<i>Ahmet Sarp</i> Diyarbakır Karşı oy yazım eklidir	<i>Türkân Turgut Arıkan</i> Edirne Görüşüm eklidir	<i>Metin Yaman</i> Erzincan
<i>İlhan Aras</i> Erzurum	<i>Togay Gemalmaz</i> Erzurum	<i>Mustafa Rifki Yaylalı</i> Erzurum
<i>M. Hayri Osmanlıoğlu</i> Gaziantep İmzada bulunamadı	<i>İhsan Gürbüz</i> Hatay İmzada bulunamadı	<i>İbrahim Fevzi Yaman</i> İsparta
<i>Fikret Ertan</i> İzmir İmzada bulunamadı	<i>Özdemir Pehlivanoğlu</i> İzmir	<i>İbrahim Özbıyık</i> Kayseri
<i>Cengiz Tuncer</i> Kayseri	<i>Mehmet Budak</i> Kırşehir	<i>İsmet Ergül</i> Kırşehir

C. Tayyar Sadıklar
Çanakkale
Muhalefet Şehrim eklidir

Haydar Özalp
Niğde

Fehmi Memişoğlu
Rize

H. Barış Can
Sinop
İmzada bulunamadı

Enver Özcan
Tokat
İmzada bulunamadı

Ferit Melen
Van
İmzada bulunamadı

GÖRÜŞ

Tek başına bu yasayla gençliğin korunacağı görüşünde değilim. «Gençliğin yönlendirilmesi ve korunması» konusunun çok geniş kapsamlı olarak ele alınması gerektiği görüşümdedir.

Türkân Arıkan

MUHALEFET ŞERHİ

- Kanun teklifi ile alkolle mücadele konusu ve Bira ile mücadele birbirine karıştırılmıştır.
 - İçki tekeli konusu tümü ile ele alınmalıdır.
 - Bira üretimi bugün tekel olmaktan çıkmıştır.
 - Ekonomik açıdan; ülkedeki yatırım, üretim ve istihdam sorunlarına olumsuz etki yapacaktır.
- Bu sebeple teklifin tümüne muhalifim.

Cafer Tayyar Sadıklar
Çanakkale Milletvekili

Ahmet Sarp
Diyarbakır Milletvekili

**BALIKESİR MİLLETVEKİLİ İSMAİL DAYI
VE ANKARA MİLLETVEKİLİ HAZİM KUTAY'
İN TEKLİFİ**

Biranın Alkollü İçkilerden Sayılması, Hertürlü Alkollü ve İspirtolu İçki Reklamlarının TRT Kurumunca Yasaklanması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı Türk gençliğinin alkolizm afetinden korunması ile ilgili alınacak tedbirleri ve bunların uygulanması konusunda gerekli hükümleri düzenlemektedir.

MADDE 2. — İlimen alkollü olduğu tespit edilmiş olan Bira, kanununda alkollü içkilerden sayılır.

MADDE 3. — Kahvehane, Yurt kantinleri ve Gazinoları ile okul, mabed, hastane ve askerî binaların yüz metre yakınında alkollü içki satılamaz.

Biranın Pazarlama ve satışları 4250 sayılı ispirotolu içkiler inhisar Kanunu hükümlerine tabidir.

MADDE 4. — Bira ve hertürlü alkollü içkinin reklamının Radyo, Televizyon ve Devlete ait her çeşit tesis ve kurumlarda yapılması yasaktır.

MADDE 5. — Bu Kanunun uygulanması ile ilgili tüm esaslar İçişleri ve ilgili Bakanlıkların görüşü alınarak Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı Koordinatörlüğünden Kanun yayımını takip eden altı ay içerisinde çıkarılacak bir yönetmelikle tespit edilir.

Yönetmelik Resmî Gazetede yayımlanır.

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**DIYARBAKIR MİLLETVEKİLİ MAHMUT
ALTUNAKAR'IN TEKLİFİ**

8.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirtolu ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 ve 31 inci Maddelerini Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 4250 Sayılı Kanununun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İspirtolu ve ispirotolu içkilerle diğer maddelerin satışı ve reklam yasağı .

Madde 19. — Bira dahil her türlü ispirotolu ve ispirotolu içkiler satmak isteyenler inhisarlar İdaresinden ruhsat almaya mecburdurlar.

Öğrenci yurtları, spor kulüpleri ile diğer gençlik birlik ve teşekküllerinde birinci fıkradaki içkileri satmak isteyenlere ruhsat verilmez.

Bu maddedeki içkilerin Radyo ve Televizyonda reklamları yapılamaz.

MADDE 2. — 4250 Sayılı Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

On dokuzuncu maddeye göre ruhsat almadan satış yapanlardan onbin liradan yirmibin liraya kadar hafif para cezası alınır.

GEÇİCİ MADDE — 4250 Sayılı İspirtolu ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre şarap ve bira satanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içinde ruhsat almaya mecburdurlar.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

8.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 ve 31 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 uncu Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 19. — İspirto ve ispirotolu içkiler satmak isteyenler İnhisarlar İdaresinden ruhsat almaya mecburdurlar.

Şarap ve bira satmak isteyenler bir beyanname ile satış yerlerinin İnhisarlar İdaresine bildirmeye ve ayrıca 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 7 nci Maddesine göre en büyük mülki amirden, içki yerleri için aranan ruhsatı almaya mecburdurlar.

Öğrenci yurtları, spor kulüpleri, hertürlü öğretim ve eğitim kurumları, kahvehane, kıraathane, pastahane, bezik ve briç salonlarında ispirotolu ile bira ve şarap dahil her çeşit ispirotolu içkinin satışına ruhsat verilmez.

İspirto ile bira ve şarap dahil her çeşit ispirotolu içkinin radyo, televizyon ve Devlete ait hertürlü kurum ve kuruluşlardan reklamının yapılması yasaktır.

MADDE 2. — 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 31 inci Maddesinin Birinci Fıkrasına aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Ondokuzuncu maddede göre ruhsat almadan ve ya beyanname vermeden satış yapanlar üç aydan altı aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.»

GEÇİCİ MADDE — 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 uncu Maddesinin İkinci Fıkrasına göre şarap ve bira satanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde beyanname vermeye ve ruhsat almaya mecburdurlar.

MADDE 3. — Teklifin 3 üncü Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklifin 4 üncü Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

8.6.1942 Tarih ve 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 ve 31 inci Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 uncu Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 19. — İspirto ile bira ve şarap dahil her çeşit ispirotolu içki satmak isteyenler İnhisarlar İdaresinden ruhsat almaya mecburdurlar.

Açık olarak satanlar 2559 Sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 7 nci Maddesine göre en büyük mülki amirden, içki yerleri için aranan ruhsatı almaya mecburdurlar.

Öğrenci yurtları, spor kulüpleri, hertürlü öğretim ve eğitim kurumları, kahvehane, kıraathane, pastahane, bezik ve briç salonlarında ispirotolu ile bira ve şarap dahil her çeşit ispirotolu içkinin satışına ruhsat verilmez.

İspirto ile bira ve şarap dahil her çeşit ispirotolu içkinin radyo, televizyon ve Devlete ait hertürlü kurum ve kuruluşlardan reklamının yapılması yasaktır.

MADDE 2. — 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 31 inci Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 31. — Ondokuzuncu maddede göre ruhsat almadan satış yapanlar üç aydan altı aya kadar hapis ve ellibin liradan ikiyüzellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.»

GEÇİCİ MADDE — 4250 Sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 19 uncu maddesine göre şarap ve bira satanlar bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz ay içinde ruhsat almaya mecburdurlar.

MADDE 3. — Adalet Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Adalet Komisyonu metninin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.